

Avaleht>Teie õigused>Põhiõigused>Liikmesriikide parimad tavad harta kohaldamisel Liikmesriikide parimad tavad harta kohaldamisel

Leedu

Valitsusasutuste poliitika, millega populariseeritakse hartat ja edendatakse selle kasutamist seadusandjate, haldus- ja õiguskaitseasutuste ning kohtute seas.

Eeldused selle tagamiseks, et õigusloomeprotsessis hinnatakse õigusaktide eelnõude vastavust hartale, on loodud õigusloome põhimõtete seaduse (*Teisėkūros pagrindų įstatymas*) artikli 9 lõikega 4, mis näeb ette, et järeldused õigusaktide eelnõude vastavuse kohta ELi õigusele, Euroopa Liidu kohtu otsustele, rahvusvahelistele lepingutele, mille osalisriik on Leedu Vabariik, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsustele teevad valitsuse volitatud organid. Need järeldused edastatakse ka õigusakti vastu võtvale üksusele. Kuigi selles sättes ei ole hartale vastavuse nõuet sõnaselgelt mainitud, hõlmab ELi õigusele vastavuse tagamise nõue ka hartale vastavuse tagamist. Praktika näitab, et nii seda sätet tõlgendatakse. Näiteks Euroopa õiguse osakond (*Europos teisės departamentas*) tunnistas oma järeldustes Leedu Vabariigi Euroopa Parlamendi valimiste seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta (*Lietuvos Respublikos rinkimų į Europos Parlamentą įstatymo pakeitimo įstatymo projektas*), et sätted, mis piiravad harta artikli 39 lõikes 1 sätestatud õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel (st sätted, mille kohaselt ei saa sama isikut valida Euroopa Parlamendi rohkem kui kaks korda järjest), kuid mis ei vasta harta artiklis 52 sätestatud sellist piirangut õigustavatele tingimustele (piirangud peavad olema ette nähtud seadusega, arvestama nimetatud õiguste olemust ning olema proportsionaalsed), on ELi õigusega vastuolus (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/325a8fb0199811e9bd28d9a28a9e9ad9?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=2d93c2bd-31b3-4e97-b94e-d931ddae3ca2>).

Hartat ja selle kohaldamisala paremini mõista aitavad vahendid

Justiitsministeeriumi (Teisingumo ministerija) veebisaidil on avaldatud

suunised Euroopa Liidu Kohtu praktika kohta (*Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos vadovas*), milles antakse teavet ka harta kohaldamisega seotud küsimustes. Veebisaidil on ka link Euroopa Komisjoni veebisaidil avaldatud teabele ELi õigusega tagatud õiguste kaitsmise kohta (<https://tm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-reikalų-koordinavimas/es-teises-perkelimas-ir-igyvendinimas>, mis suunab edasi veebilehele https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/help-defending-your-rights/individuals_en).

Pärast Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti käsiraamatu „Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaldamine õigusaktides ja poliitikakujundamises riigi tasandil“ leedu keelde tõlkimist esitatakse ka selle link.

Siseministeeriumi (*Vidaus reikalų ministerija*), peaprokuratuuri (*Generalinė prokuratūra*) ja ajakirjanduseetika inspeksiooni (*Žurnalistų etikos inspektoriatas tarnyba*) rakendatava projekti „Vaenukiriegtude ja vaenu õhutamise vastase võitluse tugevdamine Leedus“ raames

pakutakse politseiametnikele, prokuröridele ja kohtunikele ühiskoolitusi, mida rahastatakse Euroopa Liidu õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmist (2014–2020). Siseministeerium lisab vaenukiriegtudevastase võitluse kohta asjakohase õigusteabe avaldamisel nii ametnike kui ka ohvrite jaoks lingi Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti veebisaidi sellele teemale pühendatud osale (<https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesasis-saugumas-1/atsakas-i-neapykantos-nusikaltimus-ir-neapykanta-kurstancias-kalbas>, mis suunab edasi veebilehele <https://fra.europa.eu/en/themes/hate-crime>).

<https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesasis-saugumas-1/atsakas-i-neapykantos-nusikaltimus-ir-neapykanta-kurstancias-kalbas>, mis suunab edasi veebilehele <https://fra.europa.eu/en/themes/hate-crime>).

Teistes ELi liikmesriikides ja teiste ELi sidusrühmade poolt välja töötatud harta tutvustamise vahendite kasutamine ja populariseerimine

Vt eespool esitatud teave linkide kohta Euroopa Liidu institutsioonide ja ametite veebisaitidele.

Koostöö sidusrühmadega ELi põhiõiguste harta tuntuse ja kasutamise parandamiseks

Näited õiguste kaitsjate ja riigi ametiasutuste vahelisest koostööst harta tuntuse ja kasutamise parandamiseks

Leedu korraldab igal aastal riikliku inimõiguste foorumit (*Nacionaliniai žmogaus teisių forumai*). 2019. aastal korraldasid foorumi Leedu puuetega isikute organisatsioonide foorum (*Lietuvos negalios organizacijų forumas*), võrdsete võimaluste ombudsmani büroo (*Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba*), Leedu parlamendi (*Seimas*) ombudsmani büroo (*Seimo kontrolierių įstaiga*), parlamendi inimõiguste komisjon (*Seimo Žmogaus teisių komitetas*), välisministeerium (*Užsienio reikalų ministerija*), laste õiguste ombudsmani büroo (*Vaiko teisių kontrolieriaus įstaiga*), Vytautas Suure Ülikool (*Vytauto Didžiojo universitetas*) ja inimõiguste organisatsioonide koalitsioon (*Žmogaus teisių organizacijų koalicija*).

Näited riigi ametiasutuste ja akadeemiliste asutuste vahelisest koostööst harta tuntuse ja kasutamise parandamiseks

Leedu teadusnõukogu (*Lietuvos mokslo taryba*) rahastas Vilniuse Ülikooli (*Vilniaus universitetas*) tehtud uuringut „ELi põhiõiguste harta kohaldamine isikute õiguste kaitsmisel riikideülel ja riigi tasandil“. Uuringus vaadeldi, kuidas kohaldavad hartat ja tuginevad harta sätetele Leedu ametiasutused, kes tegelevad oma tegevusvaldkonna tõttu tõenäoliselt kõige sagedamini harta kohaldamisalasse kuuluvaid õigusi puudutavate kaebuste menetlemisega, ning ka kohtud ja eeluurimisega tegelevad asutused. Uuriti, kas üldsus ja õigusringkonnad on piisavalt teadlikud harta tähtsusest põhiõiguste kaitsmisel ning kas hartat peetakse tõeliselt tõhusaks põhiõiguste kaitsmise standardiks; samuti uuriti küsimusi, mis on seotud harta kasutamisega konkreetsete õiguste kaitsmisel.

Uuringu tulemused avalikustati.

Näited valitsusvälistest algatustest harta tuntuse ja kasutamise parandamiseks Sinu riigis

Vabauhenduse Leedu Inimõiguste Keskus (*Lietuvos žmogaus teisių centras*) portaali „Minu õigused“ (*„Mano teisės“*) sisaldab linke Euroopa Liidu institutsioonide ja ametite veebisaitidele, sealhulgas Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti veebisaidile. Portaalil avaldatud tekstid käsitlevad ka harta rakendamise seotud küsimusi.

Viimati uuendatud: 07/04/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.